

МАТЕРІАЛИ
ДРУКУЮТЬСЯ
УКРАЇНСЬКОЮ,
АНГЛІЙСЬКОЮ
ТА ПОЛЬСЬКОЮ
МОВАМИ

ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНА РОБОТА

№ 1 (7), 2026

заснований у 2023 році

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор –

ВАСЯНОВИЧ ГРИГОРІЙ ПЕТРОВИЧ, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Україна

Члени редакційної колегії

АФАНАСЬЄВ ДМИТРО МИКОЛАЙОВИЧ, кандидат соціологічних наук, доцент, завідувач кафедри соціології та соціальної роботи, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна

БАЛДИНЮК ОЛЕНА ДМИТРІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, Україна

БОРУЦКА АННА, доктор наук, професор, професор університету, Військовий технологічний університет, Республіка Польща

ЛОГВИНЕНКО ВІКТОРІЯ МИХАЙЛІВНА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Україна

ОРОС ОЛЕКСАНДРА БОГДАНІВНА, кандидат соціологічних наук, доцент, доцент кафедри соціології і соціальної роботи, керівниця Науково-дослідницького центру вивчення насильства, ДВНЗ «Ужгородський національний університет», Україна

ПЛАТАШ ЛАРИСА БРОНІСЛАВІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри психології, Міжрегіональна академія управління персоналом, Україна

ПРОТАС ОКСАНА ЛЮБОМИРІВНА, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

САБАТ НАТАЛІЯ ІВАНІВНА, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника, Україна

ФЕЛТИНОВСКИ МАРІУШ, PhD, представник декана з питань освіти у галузі внутрішньої безпеки; Факультет соціальних наук, Університет VIZJA, Республіка Польща

ЦЮПРИК АНДРІЙ ЯРОСЛАВОВИЧ, доктор педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри соціальної роботи, управління та суспільних наук, Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Україна

ШИКУЛА-П'ЄЦ БАРБАРА, доктор філософії, завідувач кафедри соціальних наук, Університет Пожежної Безпеки, Республіка Польща

Видавничий дім
«Гельветика»
2026

ЗАСНОВНИК І ВИДАВЕЦЬ

Львівський державний університет
безпеки життєдіяльності (ЛДУ БЖД)

ЗАРЕЄСТРОВАНО

Національною радою України з питань телебачення
і радіомовлення: Рішення № 414 від 22.02.2024
Ідентифікатор медіа: R30-02802

Суб'єкт у сфері друкованих медіа – Львівський державний університет безпеки
життєдіяльності (вул. Клепарівська, буд. 35, м. Львів, 79007, адреса електронної пошти:
ldubzh.lviv@dsns.gov.ua, телефон: (032) 233 32 40).

Збірник внесено до переліку наукових фахових видань України
як друковане періодичне видання категорії «Б» Наказ МОН України № 920
від 26 червня 2024 року (додаток 6)

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради ЛДУ БЖД

(Протокол № 12 від 29.04.2026 р.)

Літературний редактор

Падик Г.М.

Відповідальний редактор

Нагірняк М.Я.

Комп'ютерна верстка

Семенченко Ю.С.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

ЛДУ БЖД, вул. Клепарівська, 35, м. Львів, 79007

Контактний телефон:

(099) 60 66 532

E-mail:

ldubgd.soc@gmail.com

Збірник наукових праць «Публічне управління та соціальна робота» видається з 2023 року.
Запланована періодичність – 2 рази на рік. Тематична спрямованість: проблеми соціальної роботи,
публічного управління, історії соціальної роботи та публічного управління.

Дата розміщення онлайн: 22.05.2026. Дата друку: 29.05.2026.
Формат 60x84/8. Ум. друк. арк. 21,13. Зам. № 526/411. Наклад 150 прим.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний. Цифровий друк.
Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»
65101, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1
Телефон +38 (095) 934 48 28, +38 (097) 723 06 08
E-mail: mailbox@helvetica.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
ДК № 7623 від 22.06.2022 р.

DOI <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2026-1-22>

Е. І. Костишин, В. В. Грицанюк

*Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
м. Львів, Україна*

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3890-6831> – Костишин Е. І.
<https://orcid.org/0000-0001-7066-0600> – Грицанюк В. В.

 emilia.kostyshyn@gmail.com

ПОТЕНЦІАЛ СОЦІАЛЬНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК МЕХАНІЗМУ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАДАХ

У статті досліджено потенціал соціального підприємництва як механізму розвитку соціальних послуг у територіальних громадах в умовах децентралізації, воєнних викликів та зростання соціальних потреб населення. Актуальність теми зумовлена необхідністю пошуку ефективних інструментів розширення доступності та підвищення якості соціальних послуг на місцевому рівні в умовах обмеженості бюджетних ресурсів і зростання навантаження на систему соціальної підтримки. Проблема дослідження полягає в недостатньому рівні наукового осмислення соціального підприємництва саме як інституційного механізму розвитку системи соціальних послуг у територіальних громадах.

Метою статті є аналіз потенціалу соціального підприємництва як механізму розвитку соціальних послуг у територіальних громадах, визначення його функціональних можливостей, проблем і перспектив практичного використання в сучасних умовах. У роботі застосовано аналіз наукових джерел, узагальнення українського та зарубіжного досвіду, а також прикладний розгляд успішних практик соціального підприємництва.

У результаті дослідження встановлено, що соціальне підприємництво здатне виконувати важливу роль у розширенні доступності соціальних послуг, підвищенні їхньої якості, диверсифікації джерел фінансування, підтримці вразливих груп населення, розвитку локального партнерства та впровадженні соціальних інновацій. На основі аналізу українських і зарубіжних практик обґрунтовано, що соціальні підприємства можуть розглядатися як перспективний інструмент підсилення соціальної спроможності територіальних громад.

Наукова новизна полягає в обґрунтуванні соціального підприємництва не лише як форми соціально орієнтованої економічної діяльності, а як комплексного механізму розвитку соціальних послуг у територіальних громадах, що поєднує економічний, соціальний, інституційний та інноваційний потенціал.

Ключові слова: соціальне підприємництво, соціальні послуги, територіальні громади, соціальна інтеграція, соціальні інновації, локальний розвиток, вразливі групи населення.

Е. І. Kostyshyn, V. V. Hrytsaniuk

Lviv State University of Life Safety, Lviv, Ukraine

THE POTENTIAL OF SOCIAL ENTREPRENEURSHIP AS A MECHANISM FOR DEVELOPING SOCIAL SERVICES IN TERRITORIAL COMMUNITIES

The article examines the potential of social entrepreneurship as a mechanism for the development of social services in territorial communities under the conditions of decentralization, wartime challenges, and growing social needs. The relevance of the topic is determined by the need to identify effective tools for expanding access to and improving the quality of social services at the local level in the context of limited budget resources and increasing pressure on the social support system. The research problem lies in the insufficient scientific

understanding of social entrepreneurship specifically as an institutional mechanism for the development of social services in territorial communities.

The purpose of the article is to analyze the potential of social entrepreneurship as a mechanism for developing social services in territorial communities and to identify its functional capacities, advantages, limitations, and prospects for practical implementation in contemporary conditions. The study is based on the analysis of academic sources, the generalization of Ukrainian and foreign experience, and the applied examination of successful social entrepreneurship practices.

The results of the study show that social entrepreneurship can play an important role in expanding access to social services, improving their quality, diversifying funding sources, supporting vulnerable groups, strengthening local partnerships, and promoting social innovation. Based on the analysis of Ukrainian and international practices, it is substantiated that social enterprises can be considered a promising tool for enhancing the social capacity of territorial communities.

The scientific novelty of the study lies in substantiating social entrepreneurship not only as a form of socially oriented economic activity, but also as a comprehensive mechanism for the development of social services in territorial communities that combines economic, social, institutional, and innovative potential.

Key words: social entrepreneurship, social services, territorial communities, social integration, social innovation, local development, vulnerable groups.

Постановка проблеми. В умовах децентралізації, воєнних викликів та зростання кількості вразливих категорій населення особливої актуальності набуває пошук нових механізмів розвитку соціальних послуг у територіальних громадах. Одним із таких механізмів виступає соціальне підприємництво, яке поєднує економічну активність із соціальною місією та спрямоване на вирішення суспільно значущих проблем. Соціальне підприємництво здатне не лише створювати нові можливості зайнятості, а й сприяти розширенню спектра соціальних послуг, підвищенню їх доступності та якості, мобілізації внутрішніх ресурсів громади.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика соціального підприємництва в останні роки посідає помітне місце в українському науковому дискурсі, що зумовлено зростанням уваги до пошуку інноваційних механізмів вирішення соціальних проблем, розвитку локальної економіки та підтримки вразливих груп населення. У вітчизняній науці сформовано певне теоретико-прикладне підґрунтя для осмислення соціального підприємництва як особливої форми діяльності, що поєднує соціальну місію з підприємницькими інструментами.

Теоретичні засади соціального підприємництва, його сутність, ознаки та напрями розвитку висвітлено у працях Т. Пісецької, О. Вдовіченої, Д. Вдовічена, Н. Богацької, де соціальне підприємництво розглядається як важливий чинник соціально орієнтованої економіки, механізм вирішення суспільно значущих проблем та перспективний напрям соціально-економічного розвитку України [1; 2; 7]. У дослідженнях акцентовано увагу на змістовому наповненні поняття «соціальне підприємництво», його ключових характеристиках, перевагах, а також на бар'єрах інституційного та організаційного становлення.

Окремий напрям наукових розвідок пов'язаний із вивченням соціального підприємництва в контексті інклюзивного економічного розвитку. Зокрема, у дослідженні О. Продіус та Є. Славенко обґрунтовано роль соціального підприємництва як інструменту розширення економічної участі населення, створення нових можливостей зайнятості та підвищення соціальної включеності [8]. Такий підхід є важливим для розуміння потенціалу соціального підприємництва як форми господарської активності, здатної генерувати не лише економічний, а й суспільно корисний результат.

У сучасних дослідженнях також посилюється увага до прикладних аспектів соціального підприємництва у роботі з окремими соціальними групами та громадами. Так, у праці Е. Костишин розкрито потенціал соціального підприємництва у системі підтримки ветеранського бізнесу, що дозволяє розглядати його як інструмент професійної адаптації, соціальної інтеграції та економічної самореалізації ветеранів [5]. У свою чергу, Т. Тарасенко обґрунтовує громадо-орієнтоване соціальне підприємництво як ресурс розвитку соціальної роботи, акцентуючи увагу на його ролі у мобілізації локальних ресурсів, активізації громади та посиленні міжсекторальної взаємодії [10].

Значущими для осмислення досліджуваної проблематики є також праці, в яких соціальне підприємництво аналізується як інструмент соціальної політики та розвитку системи соціальної підтримки. Зокрема, Е. Прушківська, В. Прушківський та Л. Бондаренко на основі міжнародного досвіду доводять, що соціальне підприємництво може виступати ефективним механізмом інтеграції вразливих груп, розширення доступу до послуг і підвищення спроможності місцевих спільнот до самостійного вирішення соціальних проблем [9].

Водночас аналіз наукових джерел свідчить, що попри достатньо активне опрацювання

загальнотеоретичних, економічних і соціально-політичних аспектів соціального підприємництва, його потенціал саме як механізму розвитку соціальних послуг у територіальних громадах досліджено недостатньо системно. У наявних публікаціях переважно розкриваються сутність соціального підприємництва, його соціально-економічні функції, окремі практики застосування та бар'єри розвитку, однак бракує комплексного аналізу того, яким чином соціальне підприємництво може бути інтегроване у місцеву систему надання соціальних послуг, якими є його інституційні можливості, ресурсний потенціал та управлінські переваги на рівні територіальної громади. Недостатньо дослідженими залишаються також питання: ролі соціального підприємництва у розширенні доступності та якості соціальних послуг; можливостей його використання для реагування на нові соціальні виклики в громадах; моделей взаємодії соціальних підприємств із органами місцевого самоврядування, комунальними установами та громадським сектором; умов, за яких соціальне підприємництво може стати сталим елементом локальної соціальної інфраструктури.

Мета статті та виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Ступінь наукової розробленості проблеми дає підстави стверджувати, що в українській науці вже сформовано концептуальну основу для дослідження соціального підприємництва, однак його функціональний потенціал у сфері розвитку соціальних послуг у територіальних громадах потребує подальшого теоретичного осмислення та прикладного аналізу. Саме це зумовлює актуальність обраної теми та визначає доцільність її подальшого наукового опрацювання.

Мета статті: проаналізувати потенціал соціального підприємництва як механізму розвитку соціальних послуг у територіальних громадах, визначити його функції, переваги, проблеми впровадження та перспективи використання в сучасних умовах.

Виклад основного матеріалу. Міжнародна практика свідчить, що соціальне підприємництво є важливим інструментом розвитку соціальних послуг у громадах у умовах обмежених державних ресурсів та складних соціальних викликів. Наукові дослідження підкреслюють, що соціальне підприємство може виступати альтернативним або допоміжним механізмом до традиційного державного соціального обслуговування та забезпечувати комплексну підтримку локальних спільнот [14].

У Великій Британії та інших англосаксонських країнах соціальні підприємства відіграють

помітну роль у сфері суспільного здоров'я та соціального догляду. Як показує дослідження зосереджене на британському секторі соціальної опіки, соціальні підприємства, що працюють у галузі догляду за дорослими, дозволяють розширити спектр послуг і адаптувати їх до потреб громади, оскільки прибуток підприємств реінвестується в соціальні програми та послуги [11]

Підсилення соціального підприємництва спостерігається й у Європі, де багато країн інтегрують механізми правового та інституційного сприяння соціальним підприємствам, що виконують соціально значущі функції, зокрема у сфері надання послуг. У зарубіжній літературі наголошується, що в Європі соціальні підприємства починають відігравати важливу роль у наданні послуг громадського сектору, а правові форми та інституційні рамки для їх діяльності розвиваються з метою посилення їхнього впливу на соціальні зміни [12].

Крім того, міжнародні дослідження підкреслюють, що соціальне підприємництво сприяє вирішенню соціальних проблем на локальному рівні, зокрема через залучення громад до розробки та надання соціальних послуг. Зокрема, генезис соціального підприємництва демонструє, що такі підприємства у різних країнах, включно з Великою Британією, Північною Америкою та іншими регіонами, виконують роль каталізатора соціальних змін, розширюють економічні можливості місцевих громад та сприяють підвищенню рівня зайнятості та соціальної інтеграції [13]. Зарубіжні підходи до реалізації соціального підприємництва в сфері соціальних послуг демонструють, що інтеграція соціальних підприємств у соціальну політику дозволяє розширити доступ до необхідних послуг, підвищити їхню якість та адаптувати пропозицію відповідно до потреб громад. Наприклад, практика Великої Британії у сфері соціального догляду за дорослими ґрунтується не лише з договірними моделями надання послуг, а й із механізмами участі громадян у процесі їх створення та оцінювання [14].

Таким чином, міжнародний досвід підсилює аргументацію щодо потенціалу соціального підприємництва як механізму розширення доступності, підвищення якості та адаптації соціальних послуг у територіальних громадах, одночасно вказуючи на значущість розвитку інституційної підтримки, правового регулювання та фінансового стимулювання цього сектору.

У сучасних умовах децентралізації, зростання соціальних потреб населення та обмеженості бюджетних ресурсів територіальних громад особливого значення набуває пошук ефективних

механізмів розвитку соціальних послуг. Одним із таких механізмів є соціальне підприємництво, яке поєднує економічну активність із реалізацією соціальної місії та здатне формувати додаткові ресурси для вирішення локальних проблем. Українська практика підтверджує, що соціальне підприємництво може бути не лише формою альтернативної господарської діяльності, а й інструментом розширення доступності, підвищення якості та інноваційного оновлення соціальних послуг у громадах.

Однією з ключових можливостей соціального підприємництва є його здатність заповнювати прогалини у системі соціальних послуг, особливо там, де державні або комунальні механізми не забезпечують повного покриття потреб населення. У громадах це може стосуватися підтримки жінок у кризових обставинах, ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, осіб з інвалідністю, людей похилого віку чи молоді з уразливих категорій. Показовим прикладом є львівське соціальне підприємство Горіховий дім, яке поєднує підприємницьку діяльність із підтримкою жінок, що опинилися у складних життєвих обставинах. Його модель демонструє, що соціальне підприємство може не лише генерувати дохід, а й забезпечувати соціальний супровід, кризову підтримку та безпечний простір для ресоціалізації, тобто фактично виконувати функції, близькі до соціальних послуг [3].

Важливою можливістю соціального підприємництва є також підвищення якості соціальних послуг через орієнтацію на реальні потреби отримувачів. На відміну від суто адміністративної моделі, соціальне підприємство зазвичай більш гнучко реагує на локальні виклики, адаптує формати підтримки до конкретної цільової аудиторії та впроваджує клієнтоорієнтовані підходи. У цьому контексті показовим є досвід Urban Space 100, який функціонує як громадський ресторан і водночас механізм підтримки локальних ініціатив в Івано-Франківськ. Його модель передбачає реінвестування 80 % чистого прибутку у фінансування громадських проєктів, що сприяють розвитку міського середовища та відповідають на конкретні соціальні запити громади. Станом на 2026 рік через грантову модель було підтримано понад 190 місцевих ініціатив, частина з яких безпосередньо стосувалася безбар'єрності, психосоціальної підтримки, адаптації ветеранів і створення доступного простору [15]. Це свідчить про здатність соціального підприємництва не лише фінансувати соціально корисні ініціативи, а й підвищувати якість локальної соціальної інфраструктури.

Соціальне підприємництво відкриває значні можливості у диверсифікації джерел фінансування соціальних послуг. Для більшості громад проблема фінансової обмеженості залишається однією з ключових перепон у розвитку соціальної сфери. У цьому контексті соціальне підприємство виступає як інструмент, який дозволяє частково зменшити залежність від виключно бюджетного фінансування. Показовим прикладом є модель Urban Space 100, де прибуток від комерційної діяльності системно трансформується у фінансування суспільно корисних ініціатив. Такий підхід демонструє, що громада може отримувати додаткові ресурси для розвитку соціально значущих проєктів не лише через дотації чи гранти, а й через самопідсилювані локальні економічні механізми. Це особливо важливо для територіальних громад, які шукають сталі моделі підтримки соціальних послуг.

Окремої уваги заслуговує можливість соціального підприємництва сприяти соціальній інтеграції та зайнятості вразливих груп населення, що безпосередньо впливає на розвиток соціальних послуг у громаді. Соціальні підприємства часто створюють робочі місця для осіб, які мають труднощі з доступом до ринку праці, а також забезпечують їм супровід, навчання та поступове включення в активне суспільне життя. Така функція має не лише економічне, а й соціально-реабілітаційне значення. У сучасних українських умовах особливо актуальним є потенціал соціального підприємництва для підтримки ветеранів, внутрішньо переміщених осіб, жінок у кризових ситуаціях та молоді з уразливих груп. Успішні локальні кейси доводять, що соціальне підприємство може бути не просто роботодавцем, а елементом системи соціального включення.

Ще однією важливою можливістю є посилення громадської участі та міжсекторальної взаємодії у сфері соціальних послуг. Соціальне підприємництво за своєю природою сприяє співпраці між органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, бізнесом, благодійними ініціативами та активними мешканцями. У цьому сенсі воно виконує не лише господарську, а й громадоутворюючу функцію. Яскравим прикладом такої моделі є Промприлад.Реновація в Івано-Франківськ, який став платформою для розвитку освіти, урбаністики, інновацій, малого бізнесу та громадських ініціатив [4]. Хоча цей кейс виходить за межі вузького розуміння соціальних послуг, він демонструє, як соціально орієнтована підприємницька екосистема може формувати простір для розвитку людського потенціалу, громадської активності та

соціального капіталу, що в довгостроковій перспективі безпосередньо підсилює спроможність громади до вирішення соціальних проблем.

Не менш значущою є можливість соціального підприємництва виступати майданчиком соціальних інновацій. Саме в межах таких ініціатив часто апробуються нові формати послуг, поєднуються економічні, освітні, психологічні та реабілітаційні компоненти, розробляються моделі, які потім можуть бути адаптовані в інших громадах. Прикладом цього є практика підтримки через грантові механізми Urban Space 100 таких ініціатив, як облаштування безбар'єрного середовища, простори психоемоційного відновлення, навчально-практичні програми для ветеранів та сімей військовослужбовців. Це засвідчує, що соціальне підприємництво може бути не лише постачальником послуг, а й каталізатором інноваційних рішень у соціальній сфері [6].

Таким чином, успішні практики соціального підприємництва в Україні підтверджують його значний потенціал у розширенні доступності та підвищенні якості соціальних послуг у територіальних громадах. Його можливості проявляються у здатності реагувати на локальні соціальні потреби, створювати додаткові фінансові ресурси, забезпечувати соціальну інтеграцію вразливих груп, розвивати партнерські моделі взаємодії та впроваджувати інноваційні форми підтримки. Це дає підстави розглядати соціальне підприємництво не лише як окрему форму соціально орієнтованого бізнесу, а як перспективний інституційний механізм розвитку системи соціальних послуг на рівні територіальної громади.

Однак, соціальне підприємництво в Україні поки перебуває на стадії формування, і, незважаючи на успішні локальні практики, його розвиток у територіальних громадах стикається з низкою системних проблем. Науковці виділяють кілька ключових напрямів обмежень, які впливають на масштабування та ефективність соціально орієнтованих ініціатив.

1. Недостатній рівень обізнаності та знань [7; 8]. Багато представників органів місцевого самоврядування, потенційних ініціаторів і широкої громадськості недостатньо обізнані щодо сутності, переваг та моделей соціального підприємництва. Це зумовлює низьку активність у створенні нових соціально орієнтованих бізнес-ініціатив, відсутність системного планування та інтеграції таких ініціатив у місцеві соціальні програми. Освітня підтримка та навчальні програми та ініціативи залишаються фрагментарними та несистемними

2. Обмежені фінансові ресурси та доступ до капіталу [2; 9]. Соціальні підприємства у громадах стикаються з проблемою нестачі стартового капіталу та відсутності доступу до кредитних чи грантових ресурсів. Багато ініціатив залежать від власних коштів засновників або разових донорських внесків, що не дозволяє забезпечити стабільність функціонування та довгострокове планування. Як наслідок, більшість проєктів не виходять за межі пілотного етапу.

3. Недосконала нормативно-правова база [1; 5]. Стан законодавчого регулювання соціального підприємництва в Україні є фрагментарним та недостатньо стимулюючим. Відсутність чітких податкових пільг, спеціальних юридичних форм та механізмів державної підтримки обмежує масштабування соціально орієнтованих бізнес-ініціатив. Це створює невизначеність для підприємців і стримує залучення інвестицій.

4. Недостатня підтримка з боку місцевої влади [10]. У багатьох громадах відсутні механізми системної підтримки соціального підприємництва: інкубатори, консультаційні центри, програми фінансової або ресурсної допомоги. Відповідно, підприємці часто змушені діяти самостійно, без доступу до експертної підтримки або партнерських мереж. Це обмежує потенціал соціальних ініціатив і їхній вплив на розвиток локальної соціальної сфери.

5. Складність вимірювання соціального ефекту [7]. Для соціальних підприємств критично важливим є оцінювання соціального впливу їхньої діяльності. В Україні більшість ініціатив не мають усталених методик оцінки результатів, що ускладнює залучення інвестицій та обґрунтування ефективності проєкту. Відсутність системи моніторингу соціального ефекту також знижує мотивацію потенційних партнерів та донорів

Висновки. Попри наявні інституційні, фінансові та організаційні бар'єри, соціальне підприємництво в Україні має значний потенціал як механізм розвитку соціальних послуг у територіальних громадах. Аналіз українських практик і зарубіжного досвіду дає підстави стверджувати, що його ефективність найбільшою мірою залежить від здатності місцевого середовища створювати умови для поєднання соціальної місії з економічною стійкістю. У цьому контексті особливої ваги набуває не лише підтримка окремих ініціатив, а й формування цілісної екосистеми соціального підприємництва на рівні громади. Адаптація успішних зарубіжних підходів до українських реалій має здійснюватися не шляхом механічного запозичення окремих

моделей, а через їх осмислене впровадження з урахуванням потреб територіальних громад, ресурсних можливостей і специфіки локального соціального середовища. Передусім ідеться про необхідність посилення інституційної підтримки, розвитку фінансових інструментів, удосконалення нормативно-правових засад, а також налагодження сталої міжсекторальної взаємодії між органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, бізнесом і соціальними підприємствами. Важливим напрямом є також формування культури соціального підприємництва в громадах, підвищення рівня обізнаності щодо його можливостей та розвиток практик оцінювання соціального впливу. Соціальне підприємство доцільно розглядати не лише як форму соціально орієнтованої господарської діяльності, а як перспективний інституційний механізм підвищення соціальної спроможності територіальних громад. Подальші наукові розвідки доцільно спрямувати на розробку моделей практичної інтеграції соціальних підприємств у місцеву систему надання соціальних послуг та соціального замовлення.

Список літератури:

1. Богацька Н. Перспективи розвитку соціального підприємництва в Україні. *Економіка та суспільство*. 2023. № 53. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-4> (дата звернення: 30.03.2026).
2. Вдовічена О. Г., Вдовічен Д. А. Соціальне підприємство як актуальний напрям розвитку економіки України. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту*. 2023. № 4 (92). С. 25–38. DOI: <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-4.92.02>.
3. Горіховий дім: підприємство. URL: <https://socialbusiness.in.ua/enterprises/horikhovyy-dim/> (дата звернення: 30.03.2026).
4. Інкубатор для змін: що треба знати про проєкт «Промприлад.Реновація». *The Village Україна*. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/how-it-works-city/276017-inkubator-dlya-zmin-scho-treba-znati-pro-proekt-promprilad-renovatsiya> (дата звернення: 30.03.2026).
5. Костишин Е. І. Соціальне підприємство в системі підтримки ветеранського бізнесу. *Наукові інновації та передові технології*. 2026. № 2 (54). С. 595–605. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2\(54\)-595-605](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2(54)-595-605)
6. Підтримані проєкти. *Urban Space*. URL: https://www.urbanspace.if.ua/projects?utm_source=chatgpt.com (дата звернення: 30.03.2026).
7. Пісецька Т. Сутність соціального підприємства та напрями сприяння його розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-16>
8. Продіус О. І., Славенко Є. А. Соціальне підприємництво та його роль в умовах інклюзивного економічного розвитку. *Economics: Time Realities*. 2024. Vol. 74, Issue 4. P. 81–87. DOI: 10.15276/ETR.04.2024.9
9. Прушківська Е. В., Прушківський В. Г., Бондаренко Л. А. Соціальне підприємництво як інструмент соціальної політики: міжнародний досвід та перспективи для України. *Інноваційна економіка*. 2025. № 2. DOI: <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.2.26>
10. Тарасенко Т. М. Громадо-орієнтоване соціальне підприємництво як потенціал і ресурс розвитку соціальної роботи. *Публічне управління та соціальна робота*. Том 2. 2025. DOI: <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-2-14>
11. Care social enterprises. *National Institute for Health and Care Research*. URL: <https://sscr.nihr.ac.uk/research/workforce/care-social-enterprises/> (дата звернення: 30.03.2026).
12. Horishna N. The legal regulation of social entrepreneurs: European experience. *Social Work and Education*. 2016. Vol. 3, No. 2. P. 81–91. URL: <https://journals.urau.ua/swe/article/view/93660> (дата звернення: 30.03.2026).
13. Khan H., Amjad S. Social entrepreneurship and sustainable community development: A systematic review. *Entrepreneurship Education*. 2022. Vol. 5. P. 287–303. URL: <https://link.springer.com/article/10.1007/s41959-022-00084-w> (дата звернення: 30.03.2026).
14. Roy M. J., Donaldson C., Baker R., Kerr S. Conceptualizing the health and well-being impacts of social enterprise: A UK-based study. *Social Science & Medicine*. 2018. Vol. 212. P. 143–151. URL: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6202920/> (дата звернення: 30.03.2026).
15. Urban Space 100: офіційний сайт. URL: <https://www.urbanspace.if.ua/> (дата звернення: 30.03.2026).

References:

1. Bohatska, N. (2023). Perspektyvy rozvytku sotsialnoho pidpriemnytstva v Ukraini [Prospects for the development of social entrepreneurship in Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (53). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-53-4> [in Ukrainian].
2. Vdovychena, O. H., & Vdovichen, D. A. (2023). Sotsialne pidpriemnytstvo yak aktualnyi napriam rozvytku ekonomiky Ukrainy [Social entrepreneurship as a relevant direction of economic development in Ukraine]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu*, 4 (92), 25–38. <http://doi.org/10.34025/2310-8185-2023-4.92.02> [in Ukrainian].
3. Horikhovyi dim: pidpriemstvo [Walnut House: enterprise]. (n.d.). Retrieved March 30, 2026, from <https://socialbusiness.in.ua/enterprises/horikhovyy-dim/>
4. Inkubator dlia zmin: shcho treba znaty pro proiekt "Promprylad.Renovatsiia" [Incubator for change: what you need to know about the "Promprylad.

Renovation” project]. (n.d.). The Village Ukraina. Retrieved March 30, 2026, from <https://www.village.com.ua/village/city/how-it-works-city/276017-inkubator-dlya-zmin-scho-treba-znati-pro-proekt-promprilad-renovatsiya> [in Ukrainian].

5. Kostyshyn, E. I. (2026). Sotsialne pidpriemnytstvo v systemi pidtrymky veteranskoho biznesu [Social entrepreneurship in the system of support for veteran business]. *Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii*, 2 (54), 595–605. [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2\(54\)-595-605](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2(54)-595-605) [in Ukrainian].

6. Pidtrymani proieky [Supported projects]. (n.d.). Urban Space. Retrieved March 30, 2026, from <https://www.urbanspace.if.ua/projects> [in Ukrainian].

7. Pisetska, T. (2024). Sutnist sotsialnoho pidpriemnytstva ta napriamy spriannia yoho rozvytku [The essence of social entrepreneurship and directions for its development]. *Ekonomika ta suspilstvo*, (64). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-16> [in Ukrainian].

8. Prodius, O. I., & Slavenko, Ye. A. (2024). Sotsialne pidpriemnytstvo ta yoho rol v umovakh inkluzyvnoho ekonomichnoho rozvytku [Social entrepreneurship and its role in inclusive economic development]. *Economics: Time Realities*, 74 (4), 81–87. <https://doi.org/10.15276/ETR.04.2024.9> [in Ukrainian].

9. Prushkivska, E. V., Prushkivskyi, V. H., & Bondarenko, L. A. (2025). Sotsialne pidpriemnytstvo yak instrument sotsialnoi polityky: mizhnarodnyi dosvid ta perspektyvy dlia Ukrainy [Social entrepreneurship as a tool of social policy: international experience

and prospects for Ukraine]. *Innovatsiina ekonomika*, (2). <https://doi.org/10.37332/2309-1533.2025.2.26> [in Ukrainian].

10. Tarasenko, T. M. (2025). Hromado-oriientovane sotsialne pidpriemnytstvo yak potentsial i resurs rozvytku sotsialnoi roboty [Community-oriented social entrepreneurship as a potential and resource for social work development]. *Publichne upravlinnia ta sotsialna robota*, 2. <https://doi.org/10.32782/3041-1319/2025-2-14> [in Ukrainian].

11. National Institute for Health and Care Research. (n.d.). Care social enterprises. Retrieved March 30, 2026, from <https://sscr.nihr.ac.uk/research/workforce/care-social-enterprises/>

12. Horishna, N. (2016). The legal regulation of social entrepreneurs: European experience. *Social Work and Education*, 3 (2), 81–91. Retrieved March 30, 2026, from <https://journals.uran.ua/swe/article/view/93660>

13. Khan, H., & Amjad, S. (2022). Social entrepreneurship and sustainable community development: A systematic review. *Entrepreneurship Education*, 5, 287–303. Retrieved March 30, 2026, from <https://link.springer.com/article/10.1007/s41959-022-00084-w>

14. Roy, M. J., Donaldson, C., Baker, R., & Kerr, S. (2018). Conceptualizing the health and well-being impacts of social enterprise: A UK-based study. *Social Science & Medicine*, 212, 143–151. Retrieved March 30, 2026, from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6202920/>

15. Urban Space 100: ofitsiyni sait [Urban Space 100: official website]. (n.d.). Retrieved March 30, 2026, from <https://www.urbanspace.if.ua/>

Е. І. Костишин, В. В. Грицанюк

Оглядова стаття

Дата першого надходження статті до видання: 11.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 05.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 22.05.2026

ЗМІСТ

Є. М. Калінін, Л. Г. Харченко

ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОГО
СУПРОВОДУ ДІТЕЙ-ВПО
В ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ
СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

121

А. В. Камбур

НЕДЕРЖАВНИЙ СЕКТОР
У СИСТЕМІ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД:
НАПРЯМИ ТА ФОРМИ ВЗАЄМОДІЇ

127

О. Г. Карпенко, П. Г. Рубан

ДЕСТИГМАТИЗАЦІЯ
ЧЕРЕЗ ПРОФЕСІЙНУ РОЛЬ:
СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНІ
УМОВИ ФОРМУВАННЯ
ПОЗИТИВНОГО ІМІДЖУ
ОСІБ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ
ПОРУШЕННЯМИ В ГРОМАДІ

133

О. М. Кінаш

СОЦІАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНА
АДАПТАЦІЯ ВНУТРІШНЬО
ПЕРЕМІЩЕНИХ ОСІБ В УМОВАХ
ТРИВАЛОГО ВОЄННОГО
КОНФЛІКТУ: ТЕОРЕТИКО-
ПРИКЛАДНИЙ АСПЕКТ СОЦІАЛЬНОЇ
РОБОТИ

139

О. Г. Коломієць

ФОКУС-ГРУПОВІ СОЦІАЛЬНІ
ДОСЛІДЖЕННЯ В ПРАКТИЦІ
СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ

148

Е. І. Костишин, В. В. Грицанюк

ПОТЕНЦІАЛ СОЦІАЛЬНОГО
ПІДПРИЄМНИЦТВА ЯК МЕХАНІЗМУ
РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНИХ
ПОСЛУГ У ТЕРИТОРІАЛЬНИХ
ГРОМАДАХ

157

М. М. Лехолетова, С. В. Санига

УПРАВЛІННЯ ЗАЦІКАВЛЕНИМИ
СТОРОНАМИ (СТЕЙКХОЛДЕРАМИ)
АДВОКАЦІЙНОЇ КАМПАНІЇ

164

В. М. Логвиненко

ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ ВЕТЕРАНІВ
ВІЙНИ: РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ
ОРГАНІЗАЦІЙ У СОЦІАЛЬНІЙ
ІНТЕГРАЦІЇ

172

CONTENTS

E. M. Kalinin, L. G. Kharchenko

PRACTICE OF SOCIAL SUPPORT
OF IDP CHILDREN IN GENERAL
SECONDARY EDUCATION
INSTITUTIONS

A. V. Kambur

THE NON-GOVERNMENTAL SECTOR
IN THE SOCIAL SERVICES SYSTEM
OF TERRITORIAL COMMUNITIES:
DIRECTIONS AND FORMS
OF INTERACTION

O. H. Karpenko, P. H. Ruban

DESTIGMATIZATION THROUGH
PROFESSIONAL ROLES: SOCIAL
AND PEDAGOGICAL CONDITIONS
FOR FORMING A POSITIVE IMAGE
OF PERSONS WITH INTELLECTUAL
DISABILITIES IN THE
COMMUNITY

O. M. Kinash

SOCIO-PSYCHOLOGICAL
ADAPTATION OF INTERNALLY
DISPLACED PERSONS IN CONDITIONS
OF PROLONGED ARMED CONFLICT:
THEORETICAL AND APPLIED ASPECT
OF SOCIAL WORK

O. H. Kolomiets

FOCUS GROUP SOCIAL RESEARCH
IN SOCIAL WORK
PRACTICE

E. I. Kostyshyn, V. V. Hrytsaniuk

THE POTENTIAL OF SOCIAL
ENTREPRENEURSHIP AS
A MECHANISM FOR DEVELOPING
SOCIAL SERVICES IN TERRITORIAL
COMMUNITIES

M. M. Lekholetova, S. V. Sapiha

ADVOCACY CAMPAIGN
STAKEHOLDER
MANAGEMENT

V. M. Lohvynenko

EMPLOYMENT OF WAR VETERANS:
THE ROLE OF INTERNATIONAL
ORGANIZATIONS IN SOCIAL
INTEGRATION